

Урок №9.

Уживання прийменників в і на з географічними
назвами і просторовими іменниками,
словосполучення з прийменниками по, в(у),
при, за, із-за

Перевірте домашнє завдання вправа №99

Перепишіть, розкриваючи дужки та ставлячи подані в них слова в потрібній граматичній формі.

У 2012 році ЄС отримав Нобелівську премію миру за внесок у просування миру і примирення, демократії та прав людини у Європі.

Минулого тижня НСПУ провела чергове засідання. 3. Майкан — незалюднений острів на Дунаї між містами Кілія та Вилково на Одещині. 4. Довжина річки Кам'янка, що є лівою притокою Росі, — 105 км. Вона бере початок між селами Лебединці та Бровки Перші. 5. Над Кам'янкою небо чисте, блакить у Тясминь тече (*Д. Павличко*).

Довідка. ЄС — Європейський Союз. НСПУ — Національна спілка письменників України.

Прийменник

з-за (із-за)

вживають на позначення спрямування руху, дії з протилежного або зворотного боку (*вийти з-за хмар*), зміни місця перебування (*вийти з-за столу*).

На позначення причини дії треба вживати
прийменник

ЧЕРЕЗ

(*запізнився через неувважність*).

Основне значення прийменника

при —

близькість предмета чи особи, а також належність до чогось: *стоїть при вході в будинок, росте при дорозі; представництво України при ЄС.*

Прийменник

при

вживають також у таких висловах, як: *при розумі, при пам'яті, при здоров'ї.*

Перегляньте відео <http://surl.li/cafrg>

Прийменники **в і на** з географічними назвами й просторовими іменниками

Прийменник **НА** вживають з назвами

установ, приміщень,
їхніх частин: *кухня, дім,
ферма, фабрика, завод,
станція, вокзал, пошта*

*піти на вокзал, приїхати
на фабрику, зайти на
пошту*

чітко обмеженого
простору: *насіка,
аеродром, пристань,
проспект, майдан, перон,
лиман*

*зустрітися на пристані,
піти на майдан, чекати
на пероні*

Прийменники **в** і **на** з географічними назвами й просторовими іменниками

Прийменник **НА** вживають з назвами

адміністративно-територіальних одиниць (областей, районів), островів та острівних держав: *Буковина, Полтавщина, Капрі, Сахалін, Дон, Далекий Схід, Куба, Ява і под.*

приїхати на Полтавщину, полетіти на Кубу, попливти на Далекий Схід

Лише зі словами **кухня, дім, двір, хутір, село** допускається синонімія прийменників **у** і **на**: *у двір і на двір; у село й на село.*

З рештою просторових іменників і географічних назв уживають прийменник

в (у) і (до):

приїхати в Україну, побувати у Франції;

зайти в школу (і до школи),

потрапити в Париж (і до Парижа).

Прийменник ПО вживають на позначення

мети дії	<i>піти по воду ;</i>
часу (-після)	<i>по обіді, по смерті когось;</i>
стосунків спорідненості, близькості	<i>родич по чоловікові, товариш по зброї;</i>
дій у просторі	<i>ходити по крамницях, розкидати книжки по хаті;</i>
предмета, на який спрямована дія	<i>бити по воротах, ударити по струнах;</i>
кількості, розміру, розподілу	<i>дати по яблуку, здати по гривні, заводити по сім осіб;</i>
у сполуках <i>по суті, по правді, по праву, по можливості</i>	<i>зауваження по суті, жити по правді, належати по праву.</i>

Основне значення прийменника **при** — близькість предмета чи особи, а також належність до чогось: стоїть **при** вході в будинок, росте **при** дорозі; представництво України **при** ЄС, тримати думки **при** собі. Проте його часто вживають невиправдано, на місці прийменників **за, під час, у разі**.

Перегляньте відео <http://surl.li/cafrg>

Творче конструювання

Складіть словосполучення зі словами, уживаючи залежні слова у правильному відмінкові.

Глузувати (над ким? / з кого?),
дивуватися (з чого? / чому?),
Сміятися (над ким? / з кого?),
радіти (з чого? / чому?),
спонукати (на що? / до чого?),
опанувати (чим? / що?).

Перевірте виконання на наступному слайді.

Творче конструювання

Складіть словосполучення зі словами, уживаючи залежні слова у правильному відмінкові.

Глузувати (над ким? / з кого?),

дивуватися (з чого? / чому?),

Сміятися (над ким? / з кого?),

радіти (з чого? / чому?),

спонукати (на що? / до чого?),

опанувати (чим? / що?).

ПЕРЕВІРТЕ. Глузувати (з кого?), дивуватися (з чого?), сміятися (з кого?), радіти (з чого?), спонукати (на що?), опанувати (що?).

Дослідження-редагування

Замініть помилково вжиті прийменники в поданих словосполученнях. Запишіть виправлені конструкції.

Піти за крейдою, шафа для інструментів, відгук на відеоролик, сміятися над актором, писати за адресою, за бажанням глядачів, почекати за проханням, прийти по справі, при активній підтримці, писати на німецькій мові.

Перевірте виконання на наступному слайді.

Дослідження-редагування

Замініть помилково вжиті прийменники в поданих словосполученнях. Запишіть виправлені конструкції.

Піти за крейдою, шафа для інструментів, відгук на відеоролик, сміятися над актором, писати за адресою, за бажанням глядачів, почекати за проханням, прийти по справі, при активній підтримці, писати на німецькій мові.

ПЕРЕВІРТЕ. Піти по крейду, шафа на (під) інструменти, відгук про відеоролик, сміятися з актора, писати на адресу, на бажання глядачів, почекати на прохання, прийти у справі, за активної підтримки, писати німецькою мовою.

Відредагуйте словосполучення

Запишіть правильний варіант. Перевірте виконання

НЕПРАВИЛЬНО	ПРАВИЛЬНО
відсутній із-за хвороби	
тушити згідно рецепту	
пішов за водою	
сміятися над братом	
не знущайтеся наді мною	
розставити по алфавіту	
без четверті шість	
тренуватися по графіку	
мігрувати на Україну	

Відредагуйте словосполучення

НЕПРАВИЛЬНО	ПРАВИЛЬНО
відсутній із-за хвороби	відсутній через хворобу
тушити згідно рецепту	тушити згідно з рецептом
пішов за водою	пішов по воду
сміятися над братом	сміятися з брата
не знущайтеся наді мною	не знущайтеся з мене
розставити по алфавіту	розставити за алфавітом
без четверті шість	за чверть шоста
тренуватися по графіку	тренуватися за графіком
мігрувати на Україну	мігрувати в Україну

Відредагуйте словосполучення

Запишіть правильний варіант. Перевірте виконання

НЕПРАВИЛЬНО	ПРАВИЛЬНО
Братися за роботу	
Послати за лікарем	
Вважати необхідним	
Доглядати за хворим	
Одружитися на дівчині	
Називати по імені	
Важчий олова	
Ходити по дорогам	

Відредагуйте словосполучення

НЕПРАВИЛЬНО	ПРАВИЛЬНО
Братися за роботу	Братися до роботи
Послати за лікарем	Послати по лікаря
Вважати необхідним	Вважати за необхідне
Доглядати за хворим	Доглядати хворого
Одружитися на дівчині	Одружитися з дівчиною
Називати по імені	Називати на ім'я
Важчий олова	Важчий за олово
Ходити по дорогам	Ходити по дорогах

